

* Ban Horvatski se je pri ministerstvu — kakor „Pravdonoša“ naznani — krepko potegnul za narodni jezik pri sodništvih tako v Reki kakor v Dalmaciji in vsa (?) je nada, da bo njegova beseda obveljala, ker je to tudi v korist cesarstva.

* V Moskavi na vseučilišču se je ustanovila stolica vshodnih jezikov: sanskriškega, hebrejskega, arabskega in perskega; za profesorja je zvoljen adjunkt kasanskega vseučilišča g. Petrov.

* Kollarjeva „Slavy Dcera“ je prišla na novo in pomnožena na Dunaji na svitlo. Obseže sedaj skupaj 644 sonetov, cena ji je 1 gold. 20 kr. Kdor pa ima že prvo izdanje, zamore pristavek dobiti posebej za 8 kraje.

* V Pragi se je ravno izdal prvi zvezek pesniških spisov iz zapuščine Jaroslava Kalina v prav krasni obliki.

Potovanje

po nekterih jugo-slavenskih krajih.

Spisal M. Verne.

19. pismo.

Dragi prijatelj!

Gradec je veliko prijazno mesto na obéh straneh Mure, 44 milj in pol od Tersta, in šteje blizo 50 tisuč duš; vidi se, kako ga je železnica poživila. Nekdaj je bilo mesto terdno obzidano; ob poslednji hudi vojski pa so Francozi večidel ozidja in terdnjavo na hribu (Schlossberg), ki se samotno izsred ravnine krasno kviško vzdiguje, razdjali. — Naš Teržačan, gospod Dubbane, ki se je v Gradec preselil, da bi svoje otroke tū ložej in boljši zredil in podučiti dal, mi je prijazno celo mesto okazol.

Mesto samo na sebi je sicer majhno; od železnih do žakljevih vrat je le 520 sežnjev dolgo, in od Pavlovih do Murinih vrat 420 sežnjev široko, in ne šteje čez 430 poslopij. Toliko veči pa so štiri predmestja, ki štejejo vkup čez 2600 pohištjev. — Po tem sva šla na prijazni, 50 sežnjev visoki okrogli hrib, na katerim je bila do leta 1809 silna terdnjava, ki se je takrat Francozam jako branila. Iz tega hriba, ki v lepi ravnini poleg Mure na levi strani zgol sam stoji, kakor sim prej rekel, se vidi vès Gradec in cela, zares krasna mestna okolica. Ogledala sva tudi nekoliko cerkev, posebno pa stolno cerkev in poleg nje grobje cesarja Ferdinanda II., prav lepo okroglo poslopje z visoko kuplo; — potem deželno dvorano (Burg), gledišče, stanovno nabero malarskih izdelkov (ständ. Bilder-Gallerie) in „Joaneviše“, kjer so bogate naravoslovne nabere in krasen rastljinosloven vert. Tudi novo poslopje nadvojvoda Janeza v Št. Lenartovim predmestji unikraj glacisa sim ogledal, intū krasno preprogo (Teppich) vidil, ki so jo Nemke slavni mu nadvojvodu v spomin naredile, ko je v zlo nevarnim času v Frankobrodu oblastnik nemške države bil. — Šla sva potem z gospod Dubbane-tam po železnim mostu čez Muro in Murino predmestje po Aninih ulicah, ktere bodo v kratkim nar lepši celiga mesta, Ekenberški grad ogledat. Ta veličanski grad, v resnici kraljevo prebivališče, je le pol ure od mesta na zahodni strani v prav lepim kotu pod zalimi pogojskimi griči. Že v 15. stoletju so stanovali tū neki Štajarski baroni; v letu 1623 pa je cesar Ferdinand II. ta slavni rod v knežji stan povzdignil. Sedanji veličanski Ekenberški grad je bil dozidan v letu 1665, in od kar so leta 1716 Ekenberški knezi pomerli, je grofov Herbersteinskih. Pred gradom je velik gaj ali vert, kamor se hodijo Gračani sprehajat in kratkočasit. V drugim nadstropju so vse izbe in sobe z mnogimi krasnimi malarskimi izdelki okin-

čane, in v neki sobi je tudi pet ali šest majhnih podobarskih izdelkov, ki sta jih slavna umetnika Kanova in Thorwaldsen iztesala. — Poslednjič sim se peljal z g. Dubbane-tam še na izhodno stran mesta, poldrugo uro dalje, veliko in prav lepo cerkev Matere božje, ki ji Maria tolažnica (Maria-Trost) pravijo, ogledat.

V Gradcu sim pa dobil še družiga stariga znanca, ki ga tudi Ti dobro poznaš, namreč našiga nekdanjiga učitelja v Ljubljani gosp. Franka, ki že mnogo let tū v počitku živi. Z njim sim šel Kalvario (Calvarienberg) ogledat. Kalvaria ni družiga ko silno široka, kakih 15 sežnjev visoka skala, ki iz lepe ravnine poleg Mure samotno kviško šterlí. Pri skali je precej prostorna cerkev tako sozidana, da je veliki altar živa stena; verh skale pa je Kristus na križu med razbojnikama vès pozlačen. — Gosp. Frank me je pa tudi na grad peljal, kamor starček vkljub vsi svoji starosti še vsaki dan hodi.

Iz visociga grada sim ogledal še enkrat čudovito lepo, rodovitno mestno okolico, in sim se čudil, da niso Rimljani, ki so lepe in rodovitne kraje tako dobro izbirati znali, tū vselitve imeli. Narberže pa so jo imeli, ker so bile tudi tod rimske starovine najdene; ali o silovitih vojskah, o preseljevanju narodov se je mende z iménam vred pogubila. — Bolj gotovo, ali prav za prav popolnoma gotovo pa je, da so v ti okrajni že zgodaj Slovani prebivali, kakor že mestno imé kaže, ki je bilo tudi Nemcam do petnajstiga stoletja vedno „Gradec“, ne pa, kakor nekteri spakujejo „Grätz“. Že če si čverstiga nemškiga Štajarca misliš, zraven pa zmehčano besedo Grätz, se vjema to kakor brús in sir! Še le Karol Veliki je Slovane pregnal, in takrat so se Nemci, posebno Bavarci v deželo vrili, in zato se je mesto do enajstiga stoletja „Bavarski Gradec“ imenovalo.

Ker je moje letošnje potovanje po slovenskih krajih z Gradcam pri kraji bilo, prejmeš, dragi prijatelj, v prihodnjim listu poslednje pismice.

Novičar iz slovanskih krajev.

Iz Šent-Petra poleg Čedadada 17. junia. Z veseljem naznanimo, da letina pri nas prav lepo kaže, akoravno nam je zima pozno slovó dala. Polje prav lepo stoji, posebno pa vinske tertle lepo ženó; nadjati se je, da, če nas Bog hudiga vremena obvarje, bomo vsega zadosti imeli. Vse drugače pa je okoli Čedadada. 15. t. m. je toča skoz dvé uri tako sula, da je vse tako pokončala, da se Bogu usmili. — Šliši se, da tukajšna c. k. distriktna komisija (Commissariat) bo svoje vradne opravila v slovenskim jeziku opravljala. Bog daj, da se zgodi! — Kar ljudske šole zadene, se še nič kaj posebnega ne sliši; upati pa je, da bojo verli domorodci, kterim je za prid in omiko naroda mar, se za to reč potegovali; z združenimi glasmi kličemo neprenehoma in prosimo odkritoserčno za to, kar nam gré; naj bi bili uslišani! And. Comel.

V Ljubljano se nam iz Dunaja piše 12. junia: „Včeraj smo pokopali mnogoljubljenoga gosp. doktorja Leopolda Šulca žl. Strasznickoga, slavnoznoga profesorja višje matematike na tukajšnjem politehniškem inštitutu. Ker je rajni perva leta svojega učeništva na Ljubljanskem učilišču prebil, i gotovo še v dragem spominu veliko Slovencev živi, ki so bili njegovi učenci; ker ga je verh tega tudi Krajnska kmetijska družba med svoje ude štela, naznanim to žalostno vést „Novicam“. Umerl je za tako imenovano Brightovo obistno boleznijo v 50. letu svojega življenja, prezgodaj za svoje učence, ki so ga ko očeta spoštovali i ljubili, — prezgodaj za slovstvo, ktero je z mnogimi matematičnimi i zemljomerskimi deli obogatil, — prezgodaj